

Prof. Dr. J. MANSION

In memoriam Prof. Dr. J. Mansion

Professor J. Mansion, die zoo plotseling en zoo voorbarig aan de Belgische wetenschap werd ontrukkt, was het ideale type van den taalkundige.

Inderdaad, indien er veel personen zijn die zich om allerlei redenen en op allerlei wijzen met talen bezighouden, zijn er weinige echte specialisten in de taalwetenschap. De inrichting van ons onderwijs is zeker van aard om de taalkunde te maken tot een hulpwetenschap zonder meer van de een of andere philologie; welnu wie op een enkel gebied thuis is, mag niet geheel en al op de hoedanigheid van taalkundige aanspraak maken. Immers de massa feiten, alsmede de vergelijkingspunten die de ontdekkingen mogelijk maken en den taalkundige soepelheid van oordeel schenken, ontbreken hem.

Mansion bezat juist die buitengewone algemeene voorbereiding. Zoowel op het gebied van de klassieke philologie, het Indo-Iraansch, de algemeene taalkunde als op dat der Germaansche verschijnselen strekte zijn kennis zich uit. Die verscheidenheid van belangstelling, welke bij sommigen in oppervlakkigheid zou ontaarden, was voor hem integendeel de stevige achtergrond geworden van zijn veelvuldige taalkundige vruchtbaarheid. Bovendien was hij een intellectueel en een geleerde door zijn afstamming. Zooals bekend, was hij de zoon van een wiskundige van naam. Het is waarschijnlijk geen louter toeval, dat aanleg voor wiskunde zich in de geleerdengeslachten meermaals tot

taalkundige vaardigheid ontwikkelt. Het geval van de Saussure's is in dat opzicht „klassiek” geworden. Het zich scherp voorstellen van de formules, een zeker gemak om het ingewikkelde van de combinaties der invloeden te overzien en de nauwgezetheid zijn eigen aan beide soorten van wetenschappen. Ook de meesterschap waarmede Kan. Mansion, broeder van den overledene, de terminologie en de opvattingen van het gecompliceerde maar zeer logische systeem van de Aristoteliaansche wijsbegeerte hanteert, heeft met de wiskunde veel gelijkenis.

De nauwgezetheid, de betrouwbaarheid, de klaarheid waren zeker de meest treffende eigenschappen van J. Mansion en van zijn taalkundige werken, die zeer talrijk zijn, alhoewel zijn leven zoo kort is geweest.

Hij werd in 1877 te Gent geboren en stierf dus op den ouderdom van nauwelijks zestig jaren.

Zijn vader was hoogleeraar te Gent en hijzelf studeerde aan deze Universiteit, o. m. onder de leiding van Prof. L. de la Vallée Poussin, den beroemden Sanskritist. Hij promoveerde aldaar in de Wijsbegeerte en Letteren (afdeeling : Klassieke philologie) in 1902 op een zeer belangrijke studie over : *Les Gutturales grecques*, die in 1904 gedrukt werd, als XXIXe deel van het : „Recueil de Travaux publiés par la Faculté de Philosophie et Lettres de l'Université de Gand”.

Wij vinden reeds in deze studie de voornaamste eigenschappen van den toekomstigen geleerde. Hij munt er uit door nauwkeurigheid, door een bewonderenswaardigen kritischen geest, door zijn stevige en uitgebreide kennis. Daarenboven, zooals in zijn latere toponymische werken, is hij niet teruggedeinsd voor het geduldige napluizen van den geheelen woordenschat. Zijn inleiding getuigt van veel gezond verstand. Hij plaatst zich tusschen de overdreven sceptici, die alles hekelen in het grootsche

werk der reconstructie der Indogermaansche oertaal, en de eenigzins naïeve *Junggrammatiker*, die al te licht vaste wetten zonder uitzonderingen afkondigen, die vaak op een zeer gering aantal voorbeelden berusten.

In 1902 waren er besprekingen gaande betreffende den aard der Indogermaansche gutturalen. Terwijl SCHLEICHER en ASCOLI de feiten wilden verklaren uitgaande van een enkele soort van keelklanken, hadden FICK en HARDT het bestaan van twee reeksen van gutturalen aangenomen. BEZZENBERGER wilde uitgaan van een drievuldigheid van tweeklanken, van af de oudste tijden. Zooals BRUGMANN, en tegen MEILLET in, verdedigde Mansion deze laatste stelling die, zooals bekend thans algemeen wordt aangenomen, alhoewel we de voortekens zien opkomen van een reactie in de richting van ASCOLI's parasieten-theorie.

Daar in zijn tijd de bespreking bovenal ging over de delabialisatie van de velaren, wijdde Mansion zijn eerste hoofdstuk aan deze kwestie en stelde er een zorgvuldig onderzoek in naar de gevallen waar, in het Grieksch, een delabialisatie plaats heeft gehad. Het gelukte hem duidelijk te bewijzen dat het afzonderlijke gevallen zijn, welke gedurende de ontwikkeling van de Grieksche taal zijn ontstaan onder den invloed van naburige klanken. Een andere groote verdienste van Mansion is zijn onderzoek betreffende de vertegenwoordigers der gutturalen in de Grieksche dialecten; daar lag toen het veld nog grootendeels braak.

Zijn voornaamste taak, nochtans, is geweest voor elk soort van gutturalen het grootst mogelijke aantal voorbeelden te verzamelen en aldus de stevigheid van onze kennis te verhoogen betreffende de ontwikkeling, die zij in het Grieksch hebben ondergaan.

Wat ons geleverd wordt is bijna een etymologisch woor-

denboek van het Grieksch, dat op zeer talrijke punten aan het werk van Boisacq den weg heeft gebaand.

Door dit werk en door zijn schitterende examens, werd de aandacht op den jongen doctor zoodanig gevestigd dat hij reeds in 1904 aan de Universiteit te Luik als docent werd aangesteld.

Hij werd belast tegelijk met lessen in het Sanskrit en met colleges in de Germaansche talen. Hetgeen er op het eerste zicht als een abnormale dualiteit uitziet, was integendeel voor een Indogermanist een ideale toestand en heeft er zeer veel toe bijgedragen om van Mansion voor goed een taalkundige te maken.

Hij heeft altijd een echte geestdrift voor het Sanskrit aan den dag gelegd en het is „con amore” dat hij een *Esquisse d'une Histoire de la Langue sanscrite* liet verschijnen, die eerst in 1931 bij Geuthner werd uitgegeven, maar die de vrucht is van langdurig nadenken over de voornaamste vraagstukken welke de ontwikkeling van de Oud-Indische taal opwerpt. Zooals LA VALLÉE POUSSIN in het voorbericht van het boek opmerkt, bestond er geen werk waar een dergelijke synthese van de geschiedenis van het Sanskrit te vinden was. De bijzonderheden aldaar bijeengebracht kwamen alleen in lijvige, saaie commentaren bij zekere spraakkunsten voor, en dan nog in fragmentarischen vorm. Bovendien heeft Mansion herhaaldelijk nieuwe opvattingen naar voren gebracht, die altijd treffen door de wijsheid die ze heeft ingegeven. De geschiedenis van het Oud-Indisch, waarover zooveel pedantische beschouwingen ten beste gegeven werden, neemt hier bijna het uitzicht van een boeienden roman aan en wordt zelfs voor niet-gespecialiseerden aantrekkelijk.

In alle opzichten was het verschijnen van dat keurig boekje een eindpunt. Het was de uitslag van een lange

ervaring, maar ook de zwanezang van den Sanskritist. Inderdaad, hoe langer hoe meer werd Mansion door de omstandigheden naar de Germaansche philologie aange-trokken. Door een nieuwe verdeeling van de colleges te Luik werd hij uitsluitend met het onderwijs van dien aard belast.

Alhoewel het hem zeker pijnlijk viel aan zijn eerste liefde vaarwel te zeggen, wenschte Mansion klaarblijkelijk een einde te stellen aan de al te groote verscheidenheid van zijn bedrijvigheid en zich voorgoed op een bepaald gebied te specialiseeren.

Hij was overigens sedert lang in de Germanistiek geheel en al thuis. Van af de eerste jaren waarop hij, naast het Sanskrit, Germaansche colleges hield, had hij een om-vangrijke en nauwkeurige kennis van al de Germaansche dialecten verworven, die hem een eenige meesterschap bezorgde, toen hij zijn studiën over het Oud-Nederlandsch aanvatte.

Zijn eerste bedrijvigheid nochtans ging naar het Oud-hoogduitsch en hij bracht het hierin spoedig ver genoeg om voor de „Germanische Bibliothek” van WINTER te Heidelberg een handboek over het Oudhoogduitsch te schrijven.

Onder de werken van deze reeks, die alle door nauw-keurigheid, degelijkheid en klaarheid uitmunten, is dit boek van Mansion stellig een der besten.

Daarenboven had Mansion over de Germaansche talen een aanzienlijk aantal kortere opstellen laten verschijnen, die alle van een grondige en zekere kennis van klankleer en vormleer getuigen. In 1905, had hij in het Duitsch over de etymologie van *holen* (= Nl. halen) in „Paul und Braune's Beiträge” geschreven; in 1911 had hij een mede-deeling gedaan over *De aanwijzende voornaamwoorden in de Germaansche talen* in de Koninklijke Vlaamsche Aca-

demie. In 1914 hield hij zich bezig met *Les origines du Christianisme chez les Gots* (Analecta Bollandiana) en heeft vele punten opgehelderd betreffende de migraties van dit volk en de betrekkingen tusschen het Arianisme en de Orthodoxie gedurende het bewogen tijdperk der volksverhuizing.

Een meer praktische studie ging over *Uitspraakleer* en verscheen in Dietsche Warande en Belfort 1912.

We mogen dan ook gerust bevestigen dat niemand beter dan hij voorbereid was om in de toponymische beweging die sedert een twintigtal jaren aan den gang is, een leidende rol te spelen.

Minder stout en misschien minder baanbrekend dan de voortrekkers van deze wetenschappelijke richting, heeft hij zijn studiën laten verschijnen, toen de belangstelling door andere geleerden, in ons land, reeds wakker was geschud, maar dadelijk kwamen ze op den voorgrond te staan door de buitengewone stevigheid zoowel wat feitenkennis als uitslagen betreft; ongeëvenaard is trouwens het boek: *Oud-Gentsche Naamkunde* gebleven. Boven alle andere onderzoekingen van dien aard, heeft het wel het voordeel een definitieve studie te zijn over een bepaald gebied. Geen oud document laat zij ongebruikt, alle lezingen laat zij op de handschriften zelf controleeren, overal wordt met de grootste zorgvuldigheid een onderscheid gemaakt tusschen wat zuiver Frankisch is en wat den stempel draagt van andere verwante dialecten. Zoo werd het hem mogelijk gemaakt een strenge historische studie der Oudfrankische klanken te schrijven, die op het verleden van het Nederlandsch een helder licht werpt. Ook is het voor ons een verrassing te constateeren dat de invloed van personen uit andere gedeelten van het Germaansch gebied zoo groot was van af de Karolingische tijden.

De interpretatie van vele plaatsnamen van Oost-Vlaanderen had Mansion er toe gebracht een zorgvuldig onderzoek in te stellen over een groot aantal woorden, tot nog toe op onvoldoende wijze verklaard, en die in de Nederlandsche toponymie herhaaldelijk voorkomen. Nochtans lagen deze verklaringen overal in dit boek of in verschillende opstellen verspreid en waren voor de niet-specialisten weinig toegankelijk.

Ten overstaan van de groote uitbreiding die het monographisch onderzoek van de plaatsnamen aan het nemen was en de groeiende algemeene belangstelling voor deze studiën, achtte Prof. Mansion het wenschelijk een soort van repertorium ter beschikking van dat publiek te stellen, waarin over de voornaamste bestanddeelen der Vlaamsche benamingen van dorpen of rivieren betrouwbare gegevens zouden verstrekt worden. Zoo kwam hij op het idee van zijn boek : *De voornaamste bestanddeelen der Vlaamsche Plaatsnamen*, in de reeks : *Nomina Geographica Flandrica* verschenen. Lang heeft Mansion op dat zoo begeerde boek laten wachten, want het bleek dat de onderneming moeilijker was dan hij eerst had gedacht. Het gold feitelijk een etymologisch woordenboek van de namen der Vlaamsche gemeente, zóó opgevat nochtans dat de verklaring der namen onder de interpretatie van hun elementen te vinden is. Door de meest typische oude vormen der benamingen daarin op te nemen en door middel van een voorzichtige en geleerde interpretatie der toponymische elementen te geven, heeft Mansion de taak der etymologen aanzienlijk vergemakkelijkt. In oneindig veel gevallen zal het voortaan volstaan naar Mansion's boek te verwijzen in plaats van herhaaldelijk op eigen hand den oorsprong van namen en woorden op te sporen ; dit werk moest immers voor de feitenkennis en de schranderheid der taalkundigen van het vak voorbehouden blijven.

Het boek heeft natuurlijk vele interessante nieuwe hypothesen naar voren gebracht en ook doen blijken dat het niet-Germaansch element in Vlaanderen een grootere plaats inneemt dan meestal gemeend wordt.

Meer dan eens, wanneer aan Prof. Mansion door ongeduldige collega's de vraag werd gesteld waarom het niet vlugger ging met de bewerking van dat boek waarin hij de kern van zijn uitgebreide kennis op het gebied der toponymie zou mededeelen, werd door den geleerde op een vermindering van zijn werkkraft gezinspeeld, aan zijn gezondheidstoestand te wijten. Weliswaar leed hij aan geen bekende ziekte en men had den indruk dat hij het slachtoffer was van een ongerechtvaardigd pessimisme, onder meer, toen hij twee jaar geleden ons toevertrouwde, dat hij het nuttig geacht had al zijn aantekeningen in orde te brengen met het oog op een mogelijk overlijden. De gebeurtenissen hebben bewezen dat zekere voortekens van onduidelijken aard door Mansion als een waarschuwing waren beschouwd geworden. De mogelijkheid van een voorbarigen dood had hij als godsdienstig man en verheven karaktermensch, kalm en sereen onder de oogen gezien.

Zonder ooit luidruchtig of zelfs opgeruimd te zijn, was hij nooit droevig en na een kort gesprek legde hij zelfs een stille vroolijkheid aan den dag die gepaard ging met een bescheiden geestigheid en veel levensphilosophie.

Trouwens Mansion was een stille man, in de volle betekenis van het woord. Hij bleef gaarne thuis en vermeed alle niet-wetenschappelijke bijeenkomsten. Een uitzondering maakte hij toch voor het Luiksche Davidsfonds, waar hij dikwijls als spreker optrad. Zonder in de Waalsche stad aanstoot te geven, had hij toch zijn liefde voor zijn volk ongerept bewaard en men kan hem in dat opzicht noch zwakheid, noch onbehendigheit verwijten.

Hetzelfde mag gezegd worden van zijn godsdienstige en wijsgeerige denkbeelden. Zonder tot een politieke groepeerings te behooren, heeft hij altijd rondom zich de christelijke liefde beoefend, inzonderheid in zijn eigen parochie waar hij voor vele noodlijdenden op zeer bescheiden wijze een echte voorzienigheid geweest is.

Op het einde van zijn leven, ongerust geworden over de oneenigheid die onder de Luiksche katholieken ontstaan was en over de oriëntatie van hun streven naar vraagstukken die met de katholieke leer weinig uitstaans hadden, werd hij een der medestichters van de *Unitas Catholica*, een edele poging om de christelijke leer buiten alle partijbelang hoog te houden.

Daar het in onze taak lag over den geleerde meer dan over den mensch te handelen, zullen wij niet verder over alle dergelijke uitzichten van deze sympathieke persoonlijkheid spreken, waarin nochtans vele bewijzen te vinden zijn van de edelmoedigheid, de bescheidenheid en den ernst van dit voorbeeldig karakter, waardoor Prof. Mansion onder alle intellektueelen zooveel vrienden had gekregen. Hij had geen vijanden en wij kunnen ons zelfs moeilijk voorstellen hoe deze stille, eerlijke mensch een gevoel van afgunst of gramschap bij anderen zou hebben kunnen opwekken. Benijdenswaardig weliswaar waren zijn prestaties op wetenschappelijk gebied, maar zij waren meer behulpzaam aan anderen dan storend door den ophef dien zij maakten.

Hij was een goed leeraar van de wetenschappelijke waarheid, in de volle beteekenis van het woord. Het strekt de taalkunde en de toponymie ter eere dat zij door zulke nauwgezette geleerden worden beoefend.

A. CARNOY.

BIBLIOGRAFIE

I. — In boekvorm

- Les gutturales grecques.* Université de Gand, Recueil des travaux publiés par la Faculté de Philosophie et Lettres, fasc. 30, VII-328 pp., 8°. Gand, Vuylsteke, Paris, Bouillon, 1904.
- Althochdeutsches Lesebuch für Anfänger.* VIII-173 pp. Heidelberg, C. Winter, 1912; 2° Aufl. 1932.
- *Oud-Gentsche Naamkunde. Bijdrage tot de kennis van het Oud-Nederlandsch.* XXXII-323 pp., 8°. 's Gravenhage, M. Nyhoff, 1924.
- Esquisse d'une histoire de la langue sanscrite.* VIII-188 pp., 8°. Paris, P. Geuthner, 1931.
- *De voornaamste Bestanddeelen der Vlaamsche plaatsnamen.* XXIV-181 pp., 8°. Nom. Geo. Fla. Stud. III, Brussel, 1935.

II. — Artikels, verslagen en recensies

- La tradition manuscrite du discours VIII de l'empereur Julien. *Revue de l'instr. publique en Belgique* XLI, 1898, 246-255.
- Nochmals nengl. Who. *Archiv f. d. Studium der neueren Sprachen*, CXX, 1908, 156-159.
- Die Etymologie van „holen”. *Paul u. Braune's Beitr.* XXXIII, 1908, 547-570.
- Die Etymologie von meng. „hálien”. *Mélanges G. Kurth*, II, 1908, 295-302.
- Un livre nouveau sur la psychologie du langage. *Rev. de l'instr. publique*, LI, 1908, 288-300.
- L'accent et la composition nominale en grec. *Muséon*, X, 1909, 69-82.
- Oude en nieuwe gezichtspunten in de taalkunde. *Dietsche Warande en Belfort* II, 1909, 225-248.
- Over drie Germaansche voornaamwoorden. *Vla. Phil. Congres, Antwerpen* I, 1910, 171-173.
- Le pays d'origine des Indo-Européens. *Revue des questions scientifiques*, 3e série, XIX, 1911, 217-257.
- Het christelijk geloof en de oorsprong van het leven. *Ons Geloof*, 1911, 213-218.
- De aanwijzende voornaamwoorden in de Germaansche talen. *Kon. Vla. Ac., V. en M.* 1911, 692-708.

- Over uitspraakleer. *Dietsche Warande en Belfort* I, 1912, 544-557.
- Kelten en Germanen. *Kon. Vla. Ac., V. en M.* 1912, 1292-1308.
- Celtes et Germains. *Revue de l'Instr. Publique*, LVI, 1913, 190-208.
- La finale indo-européenne. *Muséon*, XIV, 1913, 229-255.
- Les origines du christianisme chez les Gots. *Analecta Bollandiana*, XXXIII, 1914, 5-30.
- Westgermanisch. *Indogermanisches Jahrbuch*, I, 1914, 164-180.
- Oudgermaansche Miscellanea. *Lew. Bijdr.* XI, 1914, 247-266.
- Over Naamkunde. *Kon. Vla. Ac., V. en M.* 1919, 118-129.
- De brief van Othelboldus aan gravin Otgiva; Toponymica. *Kon. Vla. Ac., V. en M.* 1919, 325-332.
- Verslag over het voorstel een namenboek te zien samenstellen... uitgaande van den O. K. „Hageland” te Thienen. *Kon. Vla. Ac. V. en M.* 1920, 271-284.
- Over plaatsnamen. *Almanak voor het huisgezin*, 1920, 31-35.
- Linguistique et anthropologie. *Revue anthropologique*, XXX, 1920, 63-74.
- Namenkunde en geschiedkundig onderzoek. *Kon. Vla. Ac., V. en M.* 1920, 732-736.
- Taalkunde en Apologetiek. *Onze Jeugd*, 1920.
- Eenige kenmerken van het Oud-Nederlandsch. *Vla. Phil. Congr.* III, 1920. Samenvatting in het programma van de *Wetensch. Vla. Congr. den 18-19-20 Sept. '20 te houden te Gent*, p. 15.
- F. Vander Haeghen. *Jaarboek der K. V. A.*, 1921, 125-144.
- De levende reliquie. *Dietsche Warande en Belfort*, II, 1921, 233-247.
- Na het Congres te Mechelen. Het spellingvraagstuk. *Dietsche Warande en Belfort* II, 1921, 310-323.
- Linguistique et Archéologie. *Revue anthropologique*, XXXI, 1921, 197-210.
- Oud-Gentsche Namenkunde. Eene bijdrage tot de kennis van het Oudnederlandsch. *Lew. Bijdr.* XIII, 1921.
- Algemeen Beschaafd in Z. Nederland. *De nieuwe Taalgids*, 1922, 151-153.
- Nog eens de Kolluwijn-zaag. *Dietsche Warande en Belfort*, 1922, 695-697.
- Toponymische kleinigheden: 1° Astanetum in Vlaanderen, 2° De Vlamingstraat te Brugge, 3° Het begrip „bodem” in namen. *Kon. Vla. Ac., V. en M.* 1922, 557-565.
- Paul Hamelius. *Revue belge de phil. et d'hist.*, I, 1922, 627-640.
- De huidige stand van het toponymisch onderzoek vooral in België.

- Leuw. Bijdr.* XIV, 1922, 15-32, en *Handel.* 4^e Vla. Congres, Mechelen 1921, 89-90.
- Een revolutionnair in de Fransche schoolwereld. *Dietsche Warande en Belfort*, 1923, 365-374.
- Deensche Toponymie. *Leuw. Bijdr.*, *Bijbl.* XV, 1923, 7-8.
- Welke taal spraken de Merowingers. *Kon. Vla. Ac.*, V. en M. 1923, 21-31.
- Toponymica. 1° Vlaanderen, 2° nogmaals Vlamingsstraat, 3° Vlaanderen (Biest, Dries). *Leuw. Bijdr.* XV, 1923, 91-98.
- Wetenschap en kennis. *Dietsche Warande en Belfort*, 1923, 1202-1215.
- Waalsche en Nederlandsche Etymologieën naar aanleiding van J. Haust, Etymologies wallonnes et françaises. *Kon. Vla. Ac.*, V. en M. 1923, 340-349.
- Hoe heetten onze vrouwen in het verleden? *Kon. Vla. Ac.*, V. en M. 1924, 407-415.
- Paul Hamelius (26 avril-23 février 1922), in *Histoire politique et littéraire du Mouvement flamand au XIXe siècle* par PAUL HAMÉLIUS, 2e éd. Bruxelles, „L'Eglantine”, 1924, pp. 13-31.
- Eenige kenmerken van het Nederlandsch. *Dietsche Warande en Belfort*, 1925, 38-51.
- Derremonde. *Kon. Vla. Ac.*, V. en M. 1925, 401-404.
- Naamkundig overzicht, 1° Goossens, 2° Driesch. *Leuw. Bijdr.* XVII, 1924-25, 132-136.
- L'ancien Néerlandais d'après les noms propres. *Bull. Soc. Ling. Paris* XXVI, 1925, 67-97.
- Le problème Saxon. *Mus. B. Bull.* XXX, 1926, 5-14.
- Tweetalig Vlaanderen in de X^e eeuw. *Kon. Vla. Ac.*, V. en M. 1926, 17-28.
- Toponymie, doel en methode. *Vla. Phil. Congres*, VIII, 1926, samenvatting in het programma van de Wet. Congr. en Studieweken, 6-12 April 1926 te Gent, p. 33.
- Les Flamands ont-ils colonisé la Transylvanie? *Mus. B. Bull.* 1926, 221-222.
- Iets over toponymische methode. *Comm. Top.* I, 1927, 109-134.
- Vlaamsche en Zeeuwsche persoonsnamen uit de vroege middel-eeuwen. *Hand. XIIe Ned. Phil. Congr. Utrecht*, 1927, 23.
- Toponymische aantekeningen : 1° Barakken, koten (hutten), huiskens, 2° Lange Munte (= Rom. berg), 3° Alta ripa = Austryve (Rom.). *Vercoullie Album* (II), 1927, 199-202.

- Indië en het Westen. *Kath. Vla. Hoogeschooluitbreiding*, nr. 261, Antwerpen, 1928.
- Notes de grammaire comparée. *Bull. de la Cl. des Lettres de l'Ac. roy. de Belgique*, 5e série, XIV, 1928, 82-93.
- Twee Zeeuwsche kerke-namen. *Nom. Geo. Neerl.* VI, 1928, 88-93.
- A propos des chrétientés de Gotie. *Anal. Bollandiana*, XLVI, 1928, 365-366.
- Zweedsche Naamkunde. *Leuw. Bijdr. Bijbl.* XX, 1928, 9-12.
- Quelques passages de Patanjali au point de vue de l'histoire du sanscrit. *Donum natalicum Schrijnen*, 1929, 381-384.
- Inleiding tot de studie van de Vlaamsche plaatsnamen, I : Over methode. *Nom. Geo. Fla. Stud.* II, 1, Brussel, 1929, 1-37.
- Scandinavische Naamkunde. *Leuw. Bijdr. Bijbl.* XXI, 1929, 1-6.
- Plaatsnamen. *Kon. Vla. Ac., V. en M.* 1930, 12-13, 15-20.
- Sur le sens d'un mot grec : ánatáso. *Serta Leodiensa* I, 1930, 261-267.
- Louis et Geneviève, note onomastique. *Mélanges Paul Thomas*, 1930, 506-511.
- Heinrich Pottmeyer. *Leuw. Bijdr.* XXII, 1930, 1-5 en in *Vla. Top. Ver., Med.* VI, 1930, 1-5.
- Zaak Eupen (verslag). *Kon. Vla. Ac., V. en M.* 1931, 245-248.
- Twee toponymische bijdragen (Leefdaal en Smeerebbe). *Teirlinck Album*, 1931, 191-197.
- Flexion en *u* et flexion consonantique en germanique. *Bull. soc. ling.* XXXI, 1931, 53-61.
- Les termes „Urgermanisch" etc., sont-ils encore admissibles aujourd'hui? *Actes du 2e Congrès international de linguistique, Genève*, 1931, 218-221.
- L'intellectualité hindoue. *Xaveriana*, 9e série, nr. 98, 1932.
- Waarom bestaat er eene Nederlandsche taal? *Gedenkboek A. Vermeulen*, 1932, 444-452.
- Le sanscrit védique, langue morte. *Mélanges de phil. orientale publiés à l'occasion du Xe anniversaire de la création de l'Institut supérieur d'histoire et de littératures orientales de l'Université de Liège*, 1932, 135-150.
- Rec. i. zs. f. Onf.* VIII, 1932, 179-181 bij H. Pottmeyer's „Ingwaecoensch taalgoed in en rond Antwerpen".
- Drie lessen over de geschiedenis van het Nederlandsch naar de plaatsnamen. *Hand. Comm. Top.* VI, 1932, 17-69, ook afzonderlijk verschenen als bijlage III bij de *Med. Vla. Top. Ver. eeniging*, 1933.

- Het element „hide” in plaatsnamen. *Kon. Vla. Ac., V. en M.* 1933, 123-126.
- „Mittelniederfränkisch”. *Leuw. Bijdr.* XXV, 1933, 135-140.
- Topographisch onderzoek van plaatsnamen. *Comm. Top.* VIII, 1934, 25-35.
- Het opkomen eener taal der beschaafde Burgerij in West-Europa. *Vla. Phil. Congr. Leuven* XII, 1934, 24.
- Over het Waalsch Woordenboek van J. Haust. *Kon. Vla. Ac., V. en M.* 1934, 1169-1173.
- Kelten, Romeinen, Franken. *Wetenschap in Vlaanderen*, I, 1935-36, 45-46.
- Het Oudnederlandsch en de naburige talen in de vroege middel-eeuwen. *Vla. Phil. Congres* XIII, 1936, 82-83.
- A propos de la déclinaison du Hittite. *Mélanges linguistiques offerts à M. Holger Pedersen*, Aarhus 1937, p. 480-487.
- Oude Vlaamsche Namen uit Frankrijk. *Onze Taaltuin*, VI, 1, 1937, 32-39, Rotterdam.

III. — Verdere nota's en recensies

- Revue de l'instruction publique en Belgique*, jg. 1898, 1905, 1907, 1909, 1910-1913. *Bulletin bibliographique et pédagogique du Musée belge*, jg. 1899, 1900, 1905, 1907, 1909-1914, 1920-1929. *Dietsche Warande en Belfort*, jg. 1900, 1908, 1920, 1933. *Muséon*, jg. 1906. *Museum* (Amsterdam), jg. 1910, 1928, 1931, 1934, 1935. *Congrès des professeurs belges de langues vivantes*, 1910. *Handelingen van het VIIe Filologencongres te Groningen*, 1913. *Archives belges*, jg. 1914. *Verslagen en Mededeelingen der Koninklijke Vlaamsche Academie*, jg. 1914, 1920, 1923, 1925, 1929, 1931, 1934. *Leuvense Bijdragen*, jg. 1923, 1924, 1926, 1929, 1931, 1933, 1934. *Revue belge de philologie et d'histoire*, jg. 1925, 1928-1930. *English Studies* (Amsterdam), jg. 1926, 1928, 1929, 1931, 1933. *Annales de la Société d'Emulation de Bruges*, jg. 1922. *Académie royale de Belgique, Bulletin de la Classe des Lettres*, jg. 1930. *Zeitschrift für Ortsnamenforschung*, jg. 1933. *De Katholieke Encyclopaedie*, letters A-G.

IV. Over J. Mansion

Manifestation Joseph Mansion. *Bulletin des Amis de l'Université de Liège*. Liège 1929. et t. à p. 7 pp. Impr. Vaillant-Carmanne, Liège.

G. Kurth, J. Mansion in het land van Overmaas, door Dr. J. Langohr, *Nieuw Vlaanderen*, 4 Dec. 1937, 10.

Nécrologie. *Association des Amis de l'Université de Liège*, oct. 1937, 221-234.

† Prof. J. Mansion, door H. J. Van de Wijer. *Vla. Top. Ver., Med. XIII*, 1937, 87-88.

† Prof. J. Mansion. *Wetenschap in Vlaanderen*, III, 1937-38, 130-131.

